

Materiál na rokovanie
Komisia životného prostredia
Komisia finančná a majetková

Číslo materiálu: ___/2019

Návrh k bodu programu

ZAVEDENIE EKONOMICKÝCH MOTIVAČNÝCH NÁSTROJOV PRE OBYVATEĽOV MESTA ŽILINA NA ZVÝŠENIE TRIEDENIA ODPADU

Materiál obsahuje:

1. Návrh na uznesenie
2. Dôvodová správa

Materiál prerokovaný :

KŽP, KFaM

Predkladajú:

Ing. Martin Kapitulík, poslanec MZ v Žiline

MUDr. Peter Durmis, poslanec MZ v Žiline

Mgr. Lukáš Milan, poslanec MZ v Žiline

Ondrej Šoška, poslanec MZ v Žiline

Zodpovední za vypracovanie:

Ing. Martin Kapitulík, poslanec MZ v Žiline a predseda Finančnej komisie

Ing. Jaroslava Gažová, členka Komisie životného prostredia, odborníčka na životné prostredie a odpadové hospodárstvo, súdna znalkyňa v odbore ochrany životného prostredia

NÁVRH NA UZNESENIE

Uznesenie č. ___/2019

Komisia odporúča MZ v Žiline

I. **schváliť**

za účelom ochrany životného prostredia formou postupného zníženia miery skládkovania komunálneho odpadu, splnenia s tým súvisiacich legislatívnych povinností mesta a zároveň zmiernenia každoročného predpokladaného nárastu poplatku za komunálny odpad a s tým súvisiaceho ekonomického dopadu na obyvateľov Mesta Žilina, zámer zavedenia spravodlivého a motivačného systému pre triedenie komunálnych odpadov obyvateľmi mesta, vrátane triedenia biologického odpadu.

II. **poveriť**

prednostu MsÚ v Žiline, aby v spolupráci s Odborom správy verejného priestranstva a životného prostredia, zmluvnou spoločnosťou zabezpečujúcou odpadové hospodárstvo na území mesta, ďalšími odborníkmi na životné prostredie a odpadové hospodárstvo a v súčinnosti s Komisiou životného prostredia, vypracovali štúdiu zavedenia ekonomických motivačných nástrojov pre obyvateľov, nutnej infraštruktúry, predpokladaných nákladov, úspor a časového rámca implementácie jednotlivých krokov zabezpečujúcich splnenie legislatívnych povinností a zavedenie spravodlivého a motivačného systému pre triedenie komunálnych odpadov obyvateľmi mesta. Štúdia bude podkladom pre vypracovanie realizačného projektu a nového znenia súvisiacich VZN, najmä VZN o poplatku z komunálny odpad a VZN o odpadoch.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Materiál je v súlade so Štatútom mesta Žilina, právnymi predpismi Slovenskej republiky, európskou legislatívou, odporúčaniami Ministerstva životného prostredia SR a schváleným Programom odpadového hospodárstva Mesta Žilina na roky 2016-2020. Dopad materiálu na rozpočet je z krátkodobého hľadiska negatívny (náklady na vypracovanie štúdie, odborné poradenstvo, príprava súvisiacich VZN, zabezpečenie potrebnej infraštruktúry), z dlhodobého hľadiska materiál predpokladá pozitívny dopad na rozpočet (najmä zníženie nákladov na uloženie odpadu na skládkach). Nakoľko však samospráva, v zmysle platnej legislatívy, prenáša všetky náklady na odpadové hospodárstvo na obyvateľov prostredníctvom poplatku za komunálny odpad, cieľom materiálu je najmä zníženie ekonomického dopadu odpadového hospodárstva na obyvateľov Mesta Žilina.

Mesto Žilina, v súvislosti s platným znením Zákona o poplatkoch za uloženie odpadov, ktorý významne navyšuje náklady na uloženie 1 tony zmesového komunálneho odpadu na skládky odpadov od r. 2019, ďalej v súvislosti so smernicu č. 2008/98 ES o odpadoch, ktorá stanovila ciele v oblasti miery triedenia komunálnych odpadov na 50% do roku 2020 a bola prenesená do Programu odpadového hospodárstva SR 2016 - 2020 a ďalej v súvislosti s novým Súborom smerníc EÚ 2015/0276(COD), ktoré stanovujú mieru recyklácie komunálneho odpadu na minimálnej úrovni 65% do roku 2035 a zníženie skládkovania komunálneho odpadu pod úroveň 10% do roku 2035 a v neposlednom rade s vlastnými cieľmi stanovenými schváleným Programom odpadového hospodárstva Mesta Žilina na roky 2016-2020, sa musí vážne zaoberať, z vyššie uvedenej legislatívy vyplývajúcimi povinnosťami a vytvorením podmienok pre spravodlivé prerozdelenie nákladov na komunálny odpad podľa princípov „**pláť za to čo vyhodíš**“. Mestu (a jeho obyvateľom) totiž hrozí významné navýšenie nákladov na zneškodňovanie komunálneho odpadu - uloženie komunálneho odpadu na skládkach odpadov, tzv. skládkovanie.

Len medziročný predpokladaný nárast nákladov na skládkovanie v roku 2020 predstavuje oproti predchádzajúcemu roku navýšenie o cca 120.000,- EUR. Na toto navýšenie muselo mesto v roku 2019 reagovať zvýšením paušálneho poplatku za odpad z 0,058,- EUR na 0,0754,- EUR za osobu na kalendárny deň. Nárast nákladov na skládkovanie, a tým aj dopad na obyvateľov mesta, sa predpokladá aj v ďalších rokoch, nakoľko v zmysle Nariadenia vlády SR č. 330/2018 Z.z. sa poplatok za uloženie zmesového komunálneho odpadu (20 03 01) a objemného odpadu (20 03 07) na skládku odpadov výrazne zvýši aj v ďalších rokoch (viď Tabuľka č.1).

Položka	Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu x [%]	Sadzba za príslušný rok v €/t		
		2019	2020	2021
1	x ? 10	17	26	33
2	10 < x ? 20	12	24	30
3	20 < x ? 30	10	22	27
4	30 < x ? 40	8	13	22
5	40 < x ? 50	7	12	18
6	50 < x ? 60	7	11	15
7	x > 60	7	8	11

Tabuľka č.1 – Výška poplatkov za uloženie zmesového komunálneho odpadu (20 03 01) a objemného odpadu (20 03 07) na skládku odpadov. Zdroj: Nariadenie vlády SR č.330/2018 Z.z.

Podľa posledného Oznámenia o úrovni vytriedenia komunálnych odpadov za kalendárny rok 2018 zverejneného na webstránke mesta dňa 19.2.2019, úroveň vytriedenia komunálnych odpadov v Meste Žilina predstavuje 40,57%.

$$\text{ÚVKO} = \frac{19\,155\,561,00}{47\,214\,691,00} \times 100\% = 40,57\%$$

Obrázok č.1 – Výpočet úrovne vytriedenia komunálnych odpadov v Meste Žilina za rok 2018. Zdroj: www.zilina.sk

Podľa uvedeného, sadzba za uloženie zmesového komunálneho odpadu (20 03 01) a objemného odpadu (20 03 07) na skládku odpadov na rok 2019 predstavuje 7 EUR/t. V roku 2020 je to 12 EUR/t. a v roku 2021 až 18 EUR/t. Na úrovni súčasných nákladov na skládkovanie (2020) sa Mesto Žilina udrží len za predpokladu, že zásadne zvýši úroveň vytriedenia komunálnych odpadov na 60% a viac.

Ďalším významným faktorom očakávaného nárastu nákladov na zneškodňovanie zmesového komunálneho odpadu je predpoklad dlhodobého postupného znižovania kapacity jestvujúcich skládok (porastie cena za skládkovanie) a z európskej legislatívy vyplývajúca povinnosť mechanicko-biologickej úpravy zmesového komunálneho odpadu s predpokladanými nákladmi 75-100 EUR na 1 tonu komunálneho odpadu.

Efektívnym nástrojom, ako sa vysporiadať s legislatívnymi povinnosťami, deklarovateľnými záväzkami a stále narastajúcim ekonomickým dopadom odpadového hospodárstva na rozpočet mesta a obyvateľov Žiliny, je zvýšiť mieru triedenia KO priamo u zdroja teda obyvateľov mesta.

Mesto Žilina dnes nijakým spôsobom nemotivuje obyvateľov k lepším výsledkom pri triedení komunálneho odpadu a tak akceptuje nespravodlivý stav, kedy tí, čo triedia odpady, doplácajú na tých, ktorí odpady netriedia.

Preto predkladatelia a spracovatelia materiálu navrhujú schváliť zámer zavedenia spravodlivého a motivačného systému pre triedenie komunálnych odpadov obyvateľmi mesta, vrátane triedenia biologického odpadu. **Čím vyššia bude v meste miera vytriedenia odpadu, tým bude mať mesto menšie náklady na jeho skládkovanie a obyvatelia nižší poplatok za komunálny odpad.**

Zavedenie ekonomickej motivácie pre obyvateľov odporúča aj Inštitút environmentálnej politiky Ministerstva životného prostredia SR, ako jedno z opatrení na zníženie miery skládkovania komunálneho odpadu. Pozitívnu skúsenosť so zavedením spravodlivého a motivačného systému pre obyvateľov v odpadovom hospodárstve má aj stále väčší počet obcí a miest na Slovensku a v Českej republike. Vo vyspelých európskych metropolách je to samozrejmosť.

Nakoľko zásadný podiel na zmesovom komunálnom odpade majú biologické odpady, súčasťou motivačného systému by malo byť aj triedenie biologického odpadu a s tým súvisiace vzdelávanie a osвета obyvateľstva.

Prijatiu konkrétnych ekonomických motivačných nástrojov (zľava z poplatku, iná sadzba poplatku a pod.), ako aj spôsobu preukazovania ich nároku (množstvo zmesového komunálneho odpadu, množstvo vytriedeného odpadu v domácnosti a pod.), musí podľa predkladateľov a spracovateľov materiálu predchádzať dôkladná odborná diskusia. Tá by sa mala, okrem samotného zavedenia motivačných nástrojov, ich systému, procesu a potrebnej infraštruktúry, zaoberať aj možnými negatívnymi dopadmi (napr. zvýšený výskyt čiernych skládok), ktoré sa môžu lokálne alebo plošne vyskytnúť najmä v našom slovenskom mentálnom prostredí. Patrí tu najmä posúdenie a zamedzenie rizika podvodného konania a obchádzania nastaveného systému za účelom získania zľavy alebo nižšieho poplatku (pri vykazovaní množstva odvezeného odpadu je pravdepodobné, že rôzni špekulanti budú odpad vyvážať niekam inam, len aby oni mali prázdnu smetnú nádobu a podobne). Preto, za účelom objektívneho posúdenia a čo najefektívnejšieho nastavenia systému, navrhujeme vypracovanie podrobnej prípadovej štúdie. Na jej vypracovaní by sa mali okrem Odboru správy verejného priestranstva a životného prostredia MsÚ v Žiline, zmluvnej spoločnosti zabezpečujúcej odpadové hospodárstvo na území mesta a členov Komisie životného prostredia, podieľať aj ďalší externí odborníci na životné prostredie a odpadové hospodárstvo, ktorí majú skúsenosti so zavedením obdobných nástrojov v iných samosprávach a legislatívnymi možnosťami odpadového hospodárstva na Slovensku.